

Implementačný proces Európskeho dohovoru o krajine na Slovensku

Implementation Process of the European Landscape Convention in Slovakia/Le procès de la mise en œuvre de la Convention Européenne du Paysage en Slovaquie

Implementačný proces Európskeho dohovoru o krajine (EDOK) na Slovensku v roku 2007 pokračoval naplňaním záväzkov, ktoré pre Slovenskú republiku nadobudli platnosť podpísaním dohovoru v roku 2005. Implementácia sa uskutočňuje v súlade s Národným programom implementácie EDoK v SR na niekoľkých úrovniach, a to podporou inštitucionálneho zabezpečenia implementácie dohovoru, aktivitami v oblasti medzinárodnej spolupráce a výmeny skúseností, propagáciou a zvyšovaním informovanosti verejnosti, prezentáciou hodnôt krajiny a charakteristických črt krajiny a spracovaním metodiky hodnotenia charakteristického vzhľadu krajiny. S cieľom podporiť ochranu, manažment, plánovanie krajiny a prispieť k európskej spolupráci v tejto oblasti, boli realizované nové kroky a opatrenia v tvorbe novej legislatívy, prípravy participácie verejnosti pri ochrane lokálne významných typov územia, výmeny skúseností v oblasti problematiky ochrany a tvorby krajiny medzi partnerskými štátmi. Pokračovala práca na informačnej kampani dohovoru, príprava a realizácia vzdelávacích programov, propagácia a organizačné a odborné zabezpečenie konferencií, odborné štúdie na modelových územiach, školiace moduly o hodnote krajiny prostredníctvom Školy obnovy dediny. Financovanie úloh bolo zabezpečované zo štátneho rozpočtu a Environmentálneho fondu.

Účasť Slovenska na aktivitách Rady Európy

V marci 2007 sa v Štrasburgu konala konferencia

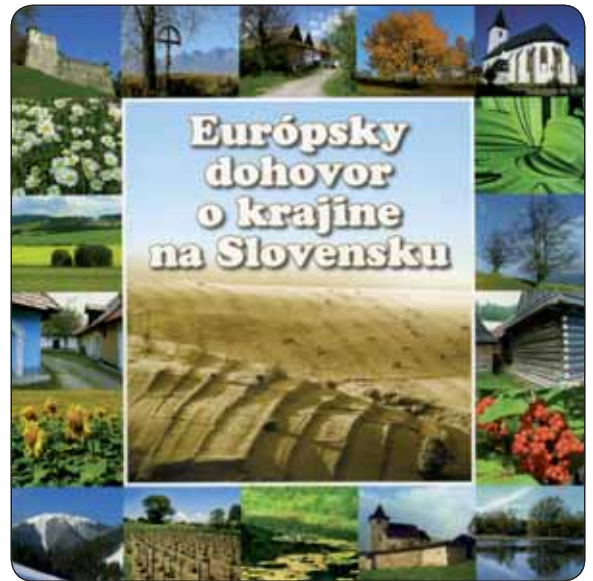
Summary

Implementation process of the European Landscape Convention (ELC) in Slovakia continued in 2007 with the fulfilment of obligations, which came into force for the Slovak Republic by signing the Convention in 2005. The implementation is carried out in compliance with the National Programme of ELC Implementation in the Slovak Republic in several levels, namely: by the support of institutional ensurance of the Convention implementation, by activities in the field of international cooperation and exchange of experience, promotion and provision of information to wide public, presentation of landscape values and characteristic properties of the landscape and by elaboration of the methodology for the evaluation for landscape's characteristic aspects. New steps and measures have been taken in the development of new legislation, in preparation of public participation in the protection of locally significant landscape types, exchange of experience in the field of landscape protection and creation by partner states with the objective to support landscape protection, management and planning and contribute to the cooperation in this field. The work on the Convention's information campaign was going on as well as preparation and implementation of educational programmes, promotional activities, organisation of conferences, expert studies in model territories and training modules about the landscape value through the School of Village Renewal. Projects were financed from the state budget and by the Environmental Fund.

členských štátov Rady Európy k Európskemu dohovoru o krajine, na ktorej SR prezentovala rámcový program implementácie EDoK v SR. Zároveň bolo Slovensko jednou z 5 krajín, ktoré iniciovali na pôde Rady Európy požiadavku začatia oficiálnej komunikácie medzi Radou Európy a Európskou komisiou v oblasti ochrany krajiny, resp. začlenenia tejto agendy do jednotlivých európskych politík majúciich vplyv na stav a využívanie krajiny. Zástupcovia Rady Európy na konferencii ďalej prezentovali plánované usmernenie pre členské štáty podliehajúce schváleniu v rozhodovacích orgánoch Rady Európy. V poradí 6. workshop Rady Európy pre implementáciu dohovoru, ktorý sa v septembri konal v rumunskom Sibiu, priniesol tému *Krajina a vidiecke dedičstvo*, v rámci ktorej zástupcovia SR prezentovali skúsenosti z Programu obnovy dediny na Slovensku. Nakoľko SR po prvýkrát v histórii prevzala v novembri 2007 polročné predsedníctvo v Rade Európy, začalo sa s prípravou sprievodného podujatia - 7. workshopu Rady Európy k dohovoru, ktorý sa uskutočňuje v roku 2008 na Slovensku.

Aktívna účasť v oblasti medzinárodnej spolupráce

Medzinárodná spolupráca, výmena zahraničných a domácich skúseností z implementácie dohovoru, sa naplňala prostredníctvom prezentácií a účasti na viacerých vedeckých a popularizačných fórach. Prezentovali sa tu základné procesy a princípy v starostlivosti o krajinu, ako aj ďalšie vízie a úlohy pre naplňanie národného programu implementácie. Prednášky, postery a aktívna účasť na konferenciách venovaných aktuálnym otázkam starostlivosti o krajinu sa uskutočnili v Poľsku (Krakov, Krosčienko, cyklus prednášok o hodnotách krajiny a metodických postupoch pri jej hodnotení, porovnanie našich a poľských metodík) a v Českej republike (Praha, ZF MZLU Brno Lednice, odborná garancia slovensko-českého seminára určeného pre vidiecku samosprávu *Starostlivosť o vidiecku krajinu*). Významná bola účasť na Svetovom kongrese krajinných ekológov 2007 vo Wageningene, (Holandsko) a prezentácia *Nástrojov podporujúcich trvalo udržateľný manažment zmien v krajine: príklady dobrých skúseností SR v rámci sympozia Identifikácia, hodnotenie a manažment zmien krajiny*. Pri príležitosti konania krajinej výstavy 2007 sa v mestách Gera a Ronnenburg (Nemecko) konala výročná konferencia *Regionálna štruktúra – kultúrne krajiny – regionálny rozvoj*, na ktorej sa SR zúčastnila s vyžiadanou prezentáciou o implementácii Európskeho dohovoru o krajine v SR, a kde sa tiež začala potenciálna spolupráca na projektoch v oblasti kultúrnej krajiny. SR bola požiadaná prezentovať národný prístup v implementácii EDoK na *Expertnom seminári Európskeho dohovoru o krajine* organizovanom v Sheffielde (Veľká Británia). V rámci XIII. medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí Envirofilm v Banskej Bystrici sa konala XI. medzinárodná krajinnárska konferencia *Krajina*

Annotation

Le procès de la mise en œuvre de la Convention Européenne du Paysage (CEP) continue en Slovaquie en 2007 par la satisfaction des engagements qui sont devenus valables pour la République Slovaque par la signature de la Convention en 2005. La mise en œuvre se passe conformément au Programme national de la mise en œuvre de la Convention en République Slovaque sur plusieurs niveaux, à savoir par le soutien de la mise en œuvre institutionnelle de la Convention, par les activités dans le domaine de coopération internationale et d'échange d'expériences, par la promotion et l'augmentation des connaissances du public, par la présentation des valeurs du paysage et des traits caractéristiques du paysage, et par l'élaboration d'une méthodologie pour l'évaluation de l'apparence caractéristique du paysage. Avec le but de porter soutien à la protection, la gestion et l'aménagement du paysage, et de contribuer à la coopération européenne dans ce domaine, de nouvelles démarches et mesures ont été entreprises dans la création de la nouvelle législation, dans la préparation de la participation du public à la protection de types de paysage localement importants, dans l'échange d'expériences dans le domaine de la protection et la création du paysage entre les états partenaires. Les travaux ont aussi continué sur la campagne d'information sur la Convention, la préparation et la mise en place de programmes éducatifs, la promotion et l'assurance de l'organisation de conférences et des experts y participants, d'études d'experts sur les territoires modèles, de modules éducatifs sur la valeur du paysage par l'intermédiaire de l'École pour la rénovation du village. Le financement des tâches a été assuré par le budget d'État et par le Fond pour l'environnement.

– *človek – kultúra*. Odznali odborné prednášky na dvoch slovensko-maďarských konferenciách o geoparkoch a prezentácia stavu krajinného plánovania v SR na konferencii *Aktuálne otázky ekológie* vo Zvolene.

Príprava legislatívnych opatrení a aktivity na národnej úrovni

V rámci podpory inštitucionálneho zabezpečenia implementácie dohovoru začala v minulom roku práca na novom zapracovaní princípov starostlivosti o krajinu do novely zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. a spracovanie základných téz vyhlášok o charakteristickom vzhľade krajiny a dokumentáciách starostlivosti o krajinu. Odstránenie rozporu v rozporovom konaní s MVRR SR znamenalo dohodu rezortov v procese prípravy návrhu nového stavebného zákona a pozastavenie prác na príprave samostatného zákona o krajinnom plánovaní. Pokračovali zasadnutia medzirezortnej komisie pre implementáciu EDoK, ktorá bola založená pre potreby prenosu informácií a zabezpečenia spolupráce s ostatnými rezortmi pri zavádzaní požiadaviek na ochranu, manažment a plánovanie krajiny (komisia pozostáva zo zástupcov MDPT SR, MZV SR, MH SR, MK SR, MŠ SR, MVRR SR, MPSR SR, MP SR a prizvaných nezávislých expertov). V minulom roku sa z iniciatívy Slovenskej asociácie krajinných ekológov IALE-SK začala príprava reprezentatívnej monografie *Krajinná ekológia na Slovensku*. Práca, ktorá začala v roku 2006 na tvorbe metodiky charakteristického vzhľadu krajiny, pokračovala pre potreby novelizácie zákona NR SR č. 543/2000 Z. z. o ochrane prírody a napĺňania záväzkov EDoK týkajúcich sa charakteristických črt krajiny. Po pripomienkach sa rozpracovaním zámeru spracovania jednotlivých modulov metodiky pre jej expertnú časť pokračovalo definovaním možností na zapracovanie metodiky do legislatívy.

Vzdelávanie odborníkov a samosprávy a publikačná činnosť

V rámci vzdelávania expertov sa uskutočnil terénny výjazd a interný krajinný seminár (Modra - Harmónia) generálneho riaditeľa sekcie ochrany prírody a krajiny MŽP SR s podriadenými organizačnými zložkami, výsledkom ktorého bolo stanovenie priorit rezortu v oblasti starostlivosti o krajinu. Porada krajinnárov SAŽP za účasti pracovníkov MŽP SR sa konala na Donovaloch. Realizovali sa prednášky v rámci Inšpiračnej školy vidieka z-

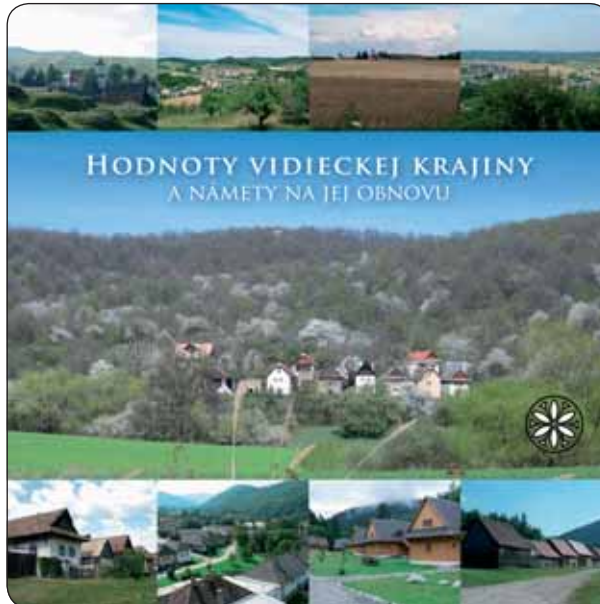
merané na zvyšovanie povedomia občianskej verejnosti o hodnote krajiny pod názvom *Verejnosť a hodnota krajiny*. Princípy EDoK boli prezentované na seminároch *Creative environment* v Košiciach, *medzinárodnom kolokviu k obnove kalvárie* v Banskej Štiavnici, v Akadémii Istropolitana Nova vo Svätom Jure, v Regionálnej rozvojovej agentúre v Poprade, na seminári Spolku urbanistov a územných plánovačov v Spišskej Sobote, na vodohospodárskej konferencii v Starej Lesnej. Na Teplom Vrchu sa konali 2 slovensko-české semináre *Verejnosť a hodnota krajiny* určené pre vidiecke samosprávy. V priebehu roka bolo vydané znenie do-

Terénny krajinný výjazd, záber z Hrušovskej kalvárie pri výklade o krajine v povodí rieky Ipeľ. Zľava: generálny riaditeľ MŽP SR sekcie ochrany prírody a krajiny Stanislav Klaučo, vedúci Katedry tvorby krajiny TU Zvolen Peter Jančura, riaditeľka Centra starostlivosti o vidiecke životné prostredie SAŽP Anna Kršáková, starosta obce Hrušov Pavel Bendík (foto P. Mišíková)

Rozpracované projekty

Terénne overovanie metodických postupov, posúdenie komplexu stavieb, použiteľnosť metodík pri spracovaní hodnotenia krajinného scenérie a krajinného obrazu v rámci procesu EIA sa uskutočnilo v pohorí Ostrôžky, Popradská a Hornádska kotlina, Malinô Brdo, Veľká Fatra. Spracovali sa podklady pre aktualizáciu téz projektov pozemkových úprav, predovšetkým významu spoločných zariadení a krajinné-estetických kritérií v kontexte s ÚSES. Bol spracovaný slovník termínov súvisiacich s EDoK. Prebehli konzultácie pre spracovanie hodnôt krajiny okolí Detvy a južného Podpol'ania a rozpracovanie podkladov pre spracovanie inventarizácie geomorfologických jednotiek Slovenska, v rámci typov krajinného obrazu SR na úrovni celkov a spracovanie štruktúrovaných textov charakterizujúcich geomorfologické jednotky Cerová vrchovina a Biele Karpaty. V rámci úlohy *Prehodnotenie chránených území SR* sa definovala potreba zvolenia vhodných krajinných kritérií a ich postupné zapracovanie do metodiky prehodnotenia. V rôznom stupni spracovania sa nachádzali krajinné-ekologické plány území NP Slovenský raj,

voru v slovenčine, odborné plagáty s tematikou hodnoty krajiny v krajinných oblastiach Cerová vrchovina a Biele Karpaty, božúrka pre verejnosť *Hodnoty vidieckej krajiny a námety na jej obnovu*, multimediálny zborník CD s príspevkami z konferencie *Krajina - človek - kultúra*, reedícia filmu s krajinnárskou tematikou *O krajine a ľuďoch Kysúc*, CD monografia *Krajinná ekológia na Slovensku* v anglickom jazyku. Priebežne boli publikované články v odborných a populárnych periodikách. Vyšlo krajinnárske číslo *Enviromagazínu* č. 1/2007 a *Životné prostredie*.

Workshop Rady Európy v roku 2007. Bezprostredné nadviazovanie kontaktov v skanzene ľudovej architektúry v Sibiu, Rumunsko. Anna Kršáková, manažérka Programu obnovy dediny v SR s predavačkou miestnych tradičných výrobkov (foto P. Mišíková)

TANAP II Západné Tatry - Roháče, TANAP III - Belianske Tatry, zhodnotenie krajinné-ekologického potenciálu územia VO Javorina pre navrhovanú optimalizáciu využívania po zrušení vojenského obvodu. V uplynulom roku sa taktiež začali prípravy projektov organizácie krajinných výstav v SR, umiestnenia jednotlivých landart objektov, príprava spustenia projektu *Typológia krajiny SR* a vytvorenie podmienok na čerpanie štruktúrálnej fondov pre krajinnárske projekty.

Pavína Mišíková

Ministerstvo životného prostredia SR, odbor starostlivosti o krajinu/Ministry of the Environment of the Slovak Republic, Landscape Management Department /Ministère de l'Environnement de la République Slovaque, Département de la gestion du paysage

miskova.pavlina@enviro.gov.sk

Anna Kršáková

Slovenská agentúra životného prostredia - Centrum starostlivosti o vidiecke životné prostredie/Slovak Environmental Agency - Centre for Rural Environment/Agence slovaque de l'Environnement - Centre pour l'environnement rural
anna.krsakova@sazp.sk

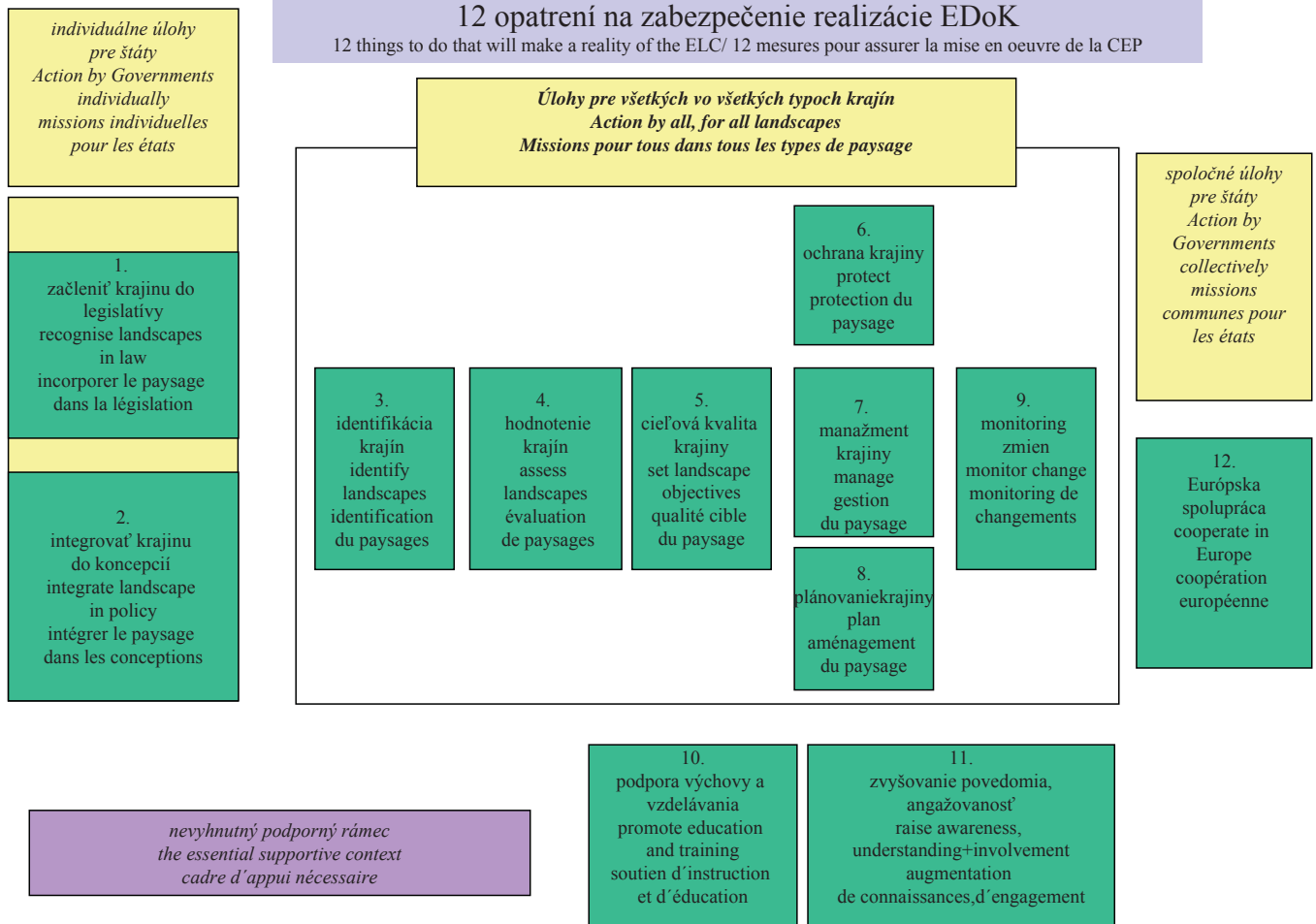
Európsky dohovor o krajine

European Landscape Convention/Convention européenne du paysage

Prijatý v roku 2000 vo Florencii, s účinnosťou od roku 2004, zdôrazňuje hodnotu krajiny a potrebu venovania pozornosti „každodennej“ krajine, v ktorej ľudia žijú. Dohovor stanovuje opatrenia na ochranu, riadenie a plánovanie krajiny v celej Európe, s cieľom dosiahnuť udržateľný rozvoj a vyrovnané a harmonické vzťahy medzi spoločenskými potrebami, ekonomickou činnosťou

a životným prostredím. Dohovor Rady Európy zavádza Cenu Rady Európy za krajinu, ktorá predstavuje uznanie zásad alebo opatrení prijatých miestnymi alebo regionálnymi orgánmi alebo mimovládnyimi organizáciami na ochranu a riadenie krajiny. Dvanásť kľúčových oblastí implementácie princípov dohovoru je znázornených v tabuľke, autorom ktorej je prof. Michael Dower (Veľká

Británia). Dohovor je na medzinárodnej úrovni členských štátov Rady Európy koordinovaný sekretariátom Rady Európy v Štrasburgu. Na podporu implementácie dohovoru vznikli tri medzinárodné siete, uvedené v schéme, ktorej autor je Bas Pedrolí (Holandsko). Koordináciu dohovoru na Slovensku je v spolupráci s ostatnými ministerstvami poverené Ministerstvo životného prostredia SR.

Summary

The European Landscape Convention (ELC), adopted in 2000 in Florence with the effect from 2004, stresses landscape values and the need to pay attention to „everyday“ landscape, people live in. The Convention sets measures for landscape protection, management and planning in the whole Europe with the objective to reach sustainable development and balanced, harmonic relations between social needs, the economic activity and the environment. The Council of Europe's Convention introduces the Landscape Award of the Council of Europe, which is a distinction which may be conferred on local and regional authorities and their groupings that have instituted a policy or measures to protect, manage and/or plan their landscape. Twelve key spheres for the implementation of the Convention's principles are listed in the table, the author of which is Prof. Michael Dower (Great Britain). At the international level of the Member States of the Council of Europe the Convention has been coordinated by the Secretariat of the Council of

Europe in Strasbourg. Three international networks originated for the support of the Convention implementation, which are given in the scheme, the author of which is Bas Pedrolí (The Netherlands). In Slovakia, the Convention has been coordinated by the Ministry of the Environment of the SR in cooperation with other ministries.

Annotation

La Convention européenne du paysage (CEP) adoptée en 2000 à Florence et entrée en vigueur en 2004, met en relief la Convention met en relief la valeur du paysage et la nécessité de prêter attention au paysage „quotidien“ habité par les gens. La Convention établit les mesures pour la protection, la gestion et l'aménagement du paysage dans toute l'Europe, avec le but d'atteindre le développement durable et les relations équilibrées entre les besoins sociaux, les activités économiques et l'environnement. La Convention

du Conseil de l'Europe introduit le Prix du paysage du Conseil de l'Europe représentant la reconnaissance de principes ou mesures adoptés par les autorités locales ou régionales, ou par les organisations non-gouvernementales pour la protection et la gestion du paysage. Douze domaines clés de l'observation des principes de la Convention sont illustrés dans le tableau dont l'auteur est le professeur Michael Dower (Grande Bretagne). Au niveau des pays membres du Conseil de l'Europe, la Convention est coordonnée par le secrétariat du Conseil de l'Europe à Strasbourg. Afin de porter soutien à la mise en œuvre de la Convention, trois réseaux internationaux ont été créés et sont présentés dans un schéma dont l'auteur est Bas Pedrolí (Pays-Bas). La coordination de la Convention en Slovaquie a été confiée au Ministère de l'Environnement de la République Slovaque en coopération avec d'autres autres ministères.

Konferencia Rady Európy s členskými štátmi k EDoK (Štrasburg, marec 2007), foto: P. Mišíková

RADA EURÓPY

Council of Europe

Conseil de l'Europe

Web: www.coe.int/EuropeanLandscapeConvention

E-mail: maguelonne.dejeant-pons@coe.int

UNISCAPE

Medzinárodná sieť univerzít na podporu implementácie Európskeho dohovoru o krajine

European Network of Universities for the implementation of the European Landscape Convention

Réseau européen d'universités pour la mise en oeuvre de la Convention européenne du paysage

Web: www.uniscape.org

E-mail: info@uniscape.org

CIVILSCAPE

Medzinárodná sieť mimovládnych organizácií na podporu Európskeho dohovoru o krajine

Platform of NGO's in support of the European Landscape Convention

Réseau européen ONG pour la mise en oeuvre de la Convention européenne du paysage

vre de Convention européenne du paysage

Web: www.civilscape.org

E-mail: Marion.Bogers@wur.nl

ENELC

Medzinárodná sieť miestnych a lokálnych autorít na podporu implementácie Európskeho dohovoru o krajine

European Network of Local and Regional authorities for the implementation of the European Landscape Convention

Réseau européen des pouvoirs locaux et régionaux pour la mise en oeuvre de la Convention européenne du paysage

Web: www.recep-enelc.net

E-mail: info@recep-enelc.net

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ministry of Environment of the Slovak Republic

Ministère de l'Environnement de la République Slovaque

Web: www.enviro.gov.sk

E-mail: misikova.pavlina@enviro.gov.sk

Európske dohovory a stratégie

V súvislosti s ochranou prírody a krajiny, regionálnym a územným plánovaním, vyžadujúcim si medzinárodný prístup, čelia členské štáty Rady Európy (RE) viacerým výzvam. RE vypracovala niekoľko ďalších nástrojov a usmernení na ochranu a riadenie prírodného prostredia v Európe, zachovanie prírodných stanovišť, rozvoj koncepcií územného plánovania a podporu integrovaného prístupu k vyváženému udržateľnému rozvoju.

Paneurópska stratégia biologickej a krajinej rozmanitosti (PEBLS), známa pod názvom Životné prostredie pre Európu, ktorú schválili v roku 1995 ministri životného prostredia, predstavuje inováčny a aktívny prístup proti zníženiu straty biologickej a krajinej rozmanitosti Európy. Cieľom je integrovať ekologické hľadisko do sociálneho a hospodárskeho sektora.

Dohovor o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť (1982), známy aj ako Bernský dohovor, chrániaci vzácné alebo ohrozené druhy fauny a flóry a prírodné stanovišťa. Uvádza zoznam chránených druhov, reguluje metódy používané pri hospodárskom využití určitých druhov a požaduje od štátov ochranu prírodných stanovišť, osobitne vytvorením Európskej siete chránených území.

Európsky diplom za ochranu prírody sa udeľuje oblastiam, ktorých prírodné dedičstvo je obzvlášť hodnotné a ktoré sú primerane tomu chránené. Miesta, ktoré sú diplomom ocenené, sú ukázkou bohatstva a rozmanitosti prírody v Európe. Doteraz bolo udelených 65 diplomov.

Európska regionálna plánovacia stratégia a Európska charta regionálneho územného plánovania presadzujú zrozumiteľnú, praktickú a dlhodobú politiku plánovania. Európska konferencia ministrov zodpovedných za regionálne plánovanie (CEMAT) sa stretáva za účelom riešenia výziev stojacich pred regionálnym a územným plánovaním. CEMAT prijal smernicu udržateľného rozvoja na európskom kontinente, ktoré poskytujú flexibilný a progresívny rámec na medzištátnu spoluprácu.

Magazín Naturopa, vychádzajúci od roku 1968, pôvodne zameraný na podporu ochrany prírody a udržateľné riadenie prírodných zdrojov, rozšíril v roku 2001 svoju pôsobnosť aj na kultúrne dedičstvo, ochranu krajiny a udržateľný územný rozvoj.

Zdroj: www.radaeuropy.sk

